

Võrumaa Teataja

Aastast 1913

Võru vangerdus

Pühapäevased parlamendivalimised tegid võrulastele seda, mida osa linlasi oli oodanud ja mingi osa kartnud. Valijad andsid linnapea Anti Allasele pääsme riigikokku. Allas polegi varjanud, et olles aastaid töötanud Võru meeri, on ta jõudnud kas lae või seinani, millest läbimine ei ole lihtne ja kas tarvilik. Ta pole varjanud plaani, et sooviks oma võimeid proovida Toompeal, sest lihtsalt on asju, mida ei saa regiooni heaks muud moodi liikuma, kui olles riigikogu liige. Allase loosung lubas Kagu-Eesti hääle teha kuuldavaks Tallinna võimukünkal ja see võimalus tal peatselt avanebki.

Ent uut lehekülge pöörates peab linnapea mõtlema, kuidas lõpetada pooleliolev ja kes hakkab Võru linna poliitilist kroonikat edasi kirjutama. Sisuliselt said kolm Võru linnavolikogu liiget mandaadi riigikokku: Rain Epler EKREst, Anti Haugas Reformierakonnast ja linnavolikogust linnapea toolile lähetatud Anti Allas sotside hulgast.

Tänu kahe tooli seadusele võivad nii Epler kui ka Haugas jääda volikokku ja jagada oma aega kahe esinduskogu vahet. Näiteks Pärnu linnavolikogu esimees ja riigikogu liige Andres Metsoja istub kahel toolil ja pole hemorroide veel kurtnud. Kui Haugas peaks otsustama pühenduda vaid tööle riigikogus, asub volikokku asendusliige, kes siiski ei saa automaatselt volikogu esimeheks.

Võru linnavõimu reguleerib koalitsioonilepe ja selle kohaselt mehitab Reformierakond volikogu esimehe koha ning see tuleb leida oma fraksioonist. Koalitsiooni hääletage pole uue esimehe kinnitamine probleem. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna päralt on linnapea tool, millele võib kutsuda parteikaaslase väljastpoolt tingimuse, et too saab volikogu enamuse toetuse. Seega peab uue linnapea kandidaat olema võimuliitlastele meelt mööda.

Veel üks, aga üsna hüpoteetiline võimalus oleks avada koalitsioonilepe uuteks läbirääkimisteks ja mängida valitavad kohad erakondade vahel ringi. Sellel ei ole suurt mõtet, kuna sotsiaaldemokraadid tegid viimatistel kohalikel valimistel nii tugeva tulemuse, et linnapea koht on õigusega nende päralt.

Seega ei tohiks linnapea vahetumine Võrus probleeme tekitada, aga, nagu vanarahvas ütleb: mine sa isahane tea. Võrumaa Teatajaga rääkinud inimesed olid seda meelt, et Anti Allase nr 46 kingadesse sobiva jalasuurega kandidaati polegi kõige lihtsam leida.

VÕRUMAA TEATAJA VIIS AASTAT TAGASI

6. märts 2018. Koolivaheaeg algas 99aastases ja lõppes 100aastases Eestis. • Antsla gümnaasiumi õpilased Strasbourgis Euroopa Parlamendis. • Haanja suusamaraton kujunes mitmepäevaseks suusaelamuseks. • Eesti juubeliaastale pühendatud kogupereraamat „Meie Eesti“ on vallandanud tõelise kleebisekogumise hulluse.

Võrumaa Teataja

Maakonnaleht

Võrumaa Teataja ilmub teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval.
Toimetuskontakt: PK 1, Oja tn 1, 65602 Võru
e-post: info@vorumaateataja.ee, www.vorumaateataja.ee.
Väljaandja: AS Võru Teataja. Tellimisindeks 69 851.

Vastutav väljaandja	KALEV ANNOM	kalev@vorumaateataja.ee
Peatoimetaja	KADI ANNOM	kadi@vorumaateataja.ee
Peatoimetaja kt	KALEV VILGATS	506 9831 kalev.vilgats@vorumaateataja.ee
Veebitoimetaja	AIGAR NAGEL	aigar@vorumaateataja.ee
Reporter	LIANA ALLAS	525 8327
Reporter	STEN SANG	sten@vorumaateataja.ee
Kujundaja	MARGARETA PALGI	782 1921
Kuulutused	MARI-LIIS PIIRISALU	782 3690
ja tellimine (E-R 8-16)		782 3690
Kuulutused Antslas (Kreutzwaldi 1, eelneval kokkuleppel E-R kella 8-10)		5342 1577
Reklaam	reklaam@vorumaateataja.ee	504 3233
Raamatupidamine	arved@vorumaateataja.ee	

Toimetusel on õigus kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. Kaastöid ei tagastata. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda pressinõukogusse (e-post: pn@eall.ee, tel 646 3363).

Kojukanne Omniva tel 661 6616
Trükk AS Kroonpress
kroonpress

Foto: GRETHE ROOM
Tempel: AINO TAMBERG

KALEVI ALT VÄLJA NR 50 > Miks sai tänane kirjutis sellise pealkirja? Variandiks oli ka teada-tuntud ütlus Oskar Lutsu kevadest, kus õpetaja Laur soovitas Tootsil ära teha vähemalt pool rekendust, kuid see pool tuli teha hästi.

Talulapsed käisid koolis kolm talve. Lugemise, kirjutamise, rekendamise kõrval said nad selgeks piiblilood, palved ja õppisid kirikulaule.

Kolm talve selle pärast, et suvel-sügisel tuli käia karjas ja teha muid tarvilikke talutöid. Alles siis, kui lumi maas, sai lubada kooliskäimist. Ja mis kõik tuli kolme talvega selgeks saada. Ülejäänud tarkuse andis talutöö. Oleme uhked, et veel tehisiselligentsi ja kvantarvutite ajal oskame öelda, et kui miski ei aita, siis tule talupoja tarkus appi võtta. Tõsi, viimasel ajal jääb järjest vähemaks neid inimesi, kellele talupoja tarkuse poole pöördumine üldse meelde tuleb!?

Riigis on piinlik rekendamine pärast

Kõigepealt ehk vahetult enne valimisi selgunud tõsiasi, et isegi politsei tunnistas, et olukord on piinlik, ID-kaardi toimimise eest vastutav SK ID Solutions pole olukorraga rahul, riigi infosüsteemi ameti (RIA) järelevalve leidis rikkumisi ning kokkuvõttes on kõigil oma vaa-

Tõeline valevorst on selline, kus üldse liha sees pole*

de, kas ja miks pidi tagasi kutsuma üle tuhande Selverites väljastatud ID-kaardi. Kellel on jäänud koolis käimata? Kas lihtsalt järjekordne kobarkäkk, kus süüdlane puudub, kuid kahju on mõõdetav tuhandete ja kümnete tuhandete eurodega. Kes rekendaks välja mainekahju?

Aegunud valijate elukohaga nimekirjad

Valimised läksid lahti 27. veebruaril ja kohe avastasid valijad, et nende nime juures on vale (endine) elukoht.

Rahvastikuregistrist valimiste infosüsteemi saadetud uuendused valijate nimekirjas ei jõudnud e-hääletamise alguseks e-hääletamise süsteemi. Seetõttu kuvas valijarakendus osal valijatel vale valimisringkonna.

Eialgu oli jutt umbes 7500 valeandmest. Valimisteenistus asus olukorda pehmendada, et e-hääletada sai, ja soovitas, et hääletagu aga inimesed uuesti ja aega on laupäeva, 4. märtsi õhtul kella kaheksani. Peale kõige soovitati õigel valimispäeval hääletada pabersedeliga, mis on e-hääletuse ülene. See ei kindlusta just e-hääletamise mainet.

E-hääletamisega tehti algust 2005. aastal ja kogu aeg on selle toesuses kahtlejad. Ja miks ikka võimaldatakse e-hääletajatel oma eelistust muuta kas või lugematu arv kordi ja siis siirduda valimispäeval pabersedeliga hääletama!? Seda võib tõlgendada, et järjest rohkem on meil ebakindlaid või ebastabiilseid inimesi.

Talupoja tarkus ütleb, et kui ikka põllule on rükis külvatud, siis ei tasu ümber mõelda ja sinna näiteks kaera külvata. See on siililegi selge!

Kaitsevägi ja puudega kaitseväge kandidaadid

Valimiste eel avalikustati, et järjest rohkem noori poisse on puudega ja mõnedel andmetel iga kolmas poiss ei sobi kaitseväkke.

Kui tugineda Eesti inimuuringu 2023 andmetele, siis on terve rahvas hädas vaimse tervise ja heaoluga, kuid seda aruannet ei olnud en-

ne valimisi sobilik teemaks võtta.

Millisteks noormeesteks ja meesteks meie poisid kasvavad?

Heameele tegemine rikastele

Valimiste eel avalikustati, et elektriutode ostjad saavad riigilt boonust 5000 eurot. Kas sel moel, külaraamatukogude pealt kokku hoides on mõistlik maksimaksja raha välismaiste auto- tehaste müüginumbrite suurendamiseks anda?

Üks automüüja ütles lahtiste kaartidega rääkides, et 5000 eurot aitab rikkal elektriuto ostjal autole lisamugavusi juurde panna. Tavainimene kallist elektriutoot ostu ei jõua, pigem vahetab oma vana auto uuema ja umbes 5000eurose kasutatud auto vastu.

Valimised on läbi

Riigikogu valimised on läbi, kuid jõujooned ei ole veel välja kujunenud.

Kui tõi infot võidu nimel meie pakkusid reitingud, mida tuli nagu aastavahetusel horoskooppe?

Inimestes tekkis reklaamiväsimus, sest reklaame võis esimest korda teha isegi valimispäeval.

Kui palju raha kulutati, et pääseda võimu liigi? Kui palju on kõige selle sees valevorsti ja poolikult või vigaselt tehtud rekendusi?

Kuid! Kui te ei taha poliitikuga suhteid rikkuda, siis ärge segage tal valetamast!?

Ees on valimiste aastad

2024. aastal on Euroopa Parlamendi valimised. 2025. aastal on kohalike volikogude valimised. 2026. aastal on presidendi valimised.

* Heiki Raudla tõlgendus valevorstist, kus üldse liha sees pole, kuid on kondijahu ja kontidel on otsene kokkupuude lihaga!?

50 aastat Võru vanalinna muinsuskaitseala

Võru muinsuskaitseala tähistab tänava oma 50. sünnipäeva. On sümbolne, et just juubeliaastal on kohaliku kogukonna ja valdkonna ekspertide koostöös valmimas Võru ajaloolise linnasüdame uus kaitsekord. Koostamisel olev kaitsekord on oma olemuselt kokkulepete kogum, mis lähtub kohalikest väärtustest ja võimaldab pärandi potentsiaali kogukonna arenguks maksimaalselt ära kasutada.

Võru vanalinn võeti muinsuskaitse alla 27. veebruaril 1973. Riikliku kaitse kehtestamine tugines mitmele alusuuringule, mh ajaloolisele õiendile ning ajaloolise linnakeskuse kaitse ja ehitustegevuse regulatsioonile, milles on kokkuvõtvalt märgitud: „Võttes arvesse linna plaanipärasid klassitsistlikku tänavate võrku, tema osaliselt säilinud 18. ja 19. sajandi puutarkhitektuuri, linna seost Fr. R. Kreutzwaldi elu ja tegevusega, tema idüllilist väikelinna järveäärset miljööd, omab Võru väärtusi, millised väärivad riiklikku kaitset.“

Muinsuskaitseala saab kaitsekorra

Toonase kaitseala piire on hiljem mitmel korral muudetud. Praegune muinsuskaitseala hõlmab Tamula järve ja Koreli oja vahel paiknevast ajaloolisest linnatuunikust, mis on rajatud 1785. aasta generaalplaani järgi, 37,2 hektari

suurust ala. Viimasel, 2006. aastal toimunud piiride muutmisel loigati alast välja sõjas hävinud majade asemele rajatud uushooned ja muul põhjusel toona väheväärtuslikuks peetud ehitised, mistõttu on muinsuskaitseala ja kaitsevööndi kuju väga ebahütlane ning raskesti arusaadav.

Praegu reguleeribki kaitset Võru vanalinna muinsuskaitseala põhimäärus (Vabariigi Valitsuse 16.02.2006 määrus nr 47), mille kohaselt on muinsuskaitseala peamine eesmärk ajalooliselt väljakujunenud linnaehitusliku terviku ja ala kujundavate ehitiste, püüstruktuuri, maastikuelementide, miljöölise eripära ning alale avanevate kaug- ja sisevaadete säilitamine.

2019. aasta 1. maist kehtima hakanud uue muinsuskaitseala alusel on muinsuskaitseamet ette võtnud kaitsekordade koostamise kõigile 12 muinsuskaitsealale.

Võru muinsuskaitsealale kaitsekorra koostamiseks moodustas muinsuskaitseamet töörihma, kuhu kuuluvad esindajad nii muinsuskaitseametist kui ka Võru linnavalitsusest, peale selle Võru linna ja selle ehitusajalugu hästi tundvad eksperdid. Tehtud on arheoloogiliselt tundlike alade ning linnahaljastuse kujunemise ning hetkeolukorra analüüs, muinsuskaitseala hoonete inventeerimine on lõpusirgel.

Kaitsekorra koostamise protsessi veavad riik ja kohalik omavalitsus, aga kogu protsessi vältel on kaasa mõtlema oodatud ka muinsuskaitsealal ning selle kaitsevööndis asuvate ehitiste ja kinnistute omanikud, ettevõtjad, turismiedendajad – terve kohalik kogukond, kelle jaoks ajalooline linnaruum on oluline avalik väärtus ja piirkonna identiteedi kandja.

Milleks kaitsekord?

Protsessi peamiseks eesmärgiks on nõuded, leevendused ja muudatused ühiselt läbi arutada, et need oleks kõigile ühtviisi arusaadavad ning seeläbi motiveeriks muinsuskaitseala kinnisvara omanikke ja elanikke ning muinsuskaitsealaga seotud kogukonda kultuuripärandi hoidmisel ja hooldamisel. Selle tulemusel on meie soov sisse seada selgem, kohalike eripärasid arvestav kaitse-regulatsioon, mis põhineb muinsuskaitseala erinevate piirkondade ja hoonetüüpide väärtustel.

Nii võiks tulevikus suurendada hooldatud ajalooliste hoonete osakaala ja kogukond saaks tunda veel suuremat uhkust oma pärandi kui avaliku väärtuse üle. Uue kaitsekorra eesmärgiks on aidata omanikel paremini oma tegevusi planeerida ning muuta riigi tasandil (MKA, linn) otsuste tegemine selgemaks, parandades omanike ja

valdajate, ametite ning asutuste vahelist koostööd vanalinna väärtuste hoidmisel.

9. märtsil kella 17.30–19.30 toimub kultuurimaja Kannel teise korruse saalis Võru muinsuskaitseala uue kaitsekorra koostamise teine kaasamiskoosolek, mis on ühtlasi pühendatud 50 aasta tähtsusele Võru muinsuskaitseala loomisest.

Koosolekul tutvustatakse muinsuskaitseala kaitsekorra koostamiseks tehtud uuringuid ning muinsuskaitseala hoone- te kaitsekategoriate määramise põhimõtteid ja esmased ettepanekuid. Peale selle on ühisel arutlusel muinsuskaitseala ja kaitsevööndi võimalikud piirimuudatused, kuulda saab ka Võru vanalinna seotud arenguprojektidest.

Sündmusel tutvustatakse ka värsket trükist „Elavad vanalinnad. Võru“.

Ootame üritusele kõiki, keda muinsuskaitseala kaitsekorra koostamine kõnetab. Kui oskame märgata ja näha, hakkame ka hoidma. Kohtumiseni 9. märtsil Võru kultuurimajas Kannel!

Võru muinsuskaitseala kaitsekorra koostamise protsessi kohta lähemalt: www.muinsuskaitseamet.ee/vorukaitsekord

Tiina Pettai
muinsuskaitseameti
Võrumaa nõunik